

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Islamitische begraafplaats, Arnhem

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Manon Mulder
In opdracht van	Quirine Stratenus
Rapportnummer	RA21303-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	21 september 2021
Aantal pagina's	47
Collegiale toets	S.A.G. van Schaik
Wijze van citeren	Manon Mulder, 2021 Ecologische quickscan Islamitische begraafplaats, Arnhem Rapport RA21303-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Wet natuurbescherming	5
2	Werkwijze	8
3	Plangebied en ingreep	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Beschrijving plangebied	9
3.3	Ecotopen	10
3.4	Ingreep	10
4	Resultaten	11
4.1	Beschermde gebieden Natura 2000 en NNN	11
4.2	Bescherming van houtopstanden	11
4.3	Vogels	11
4.4	Planten	12
4.5	Vleermuizen	12
4.6	Knaagdieren	13
4.7	Muizen	14
4.8	Marterachtigen	15
4.9	Overige zoogdieren	16
4.10	Reptielen	17
4.11	Amfibieën	18
4.12	Vissen	20
4.13	Vlinders en libellen	21
4.14	Overige ongewervelden	22
4.15	Samenvatting resultaten	23
5	Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming	25
5.1	Natura 2000 gebieden	25
5.2	Natuur Netwerk Nederland	25
5.3	Houtopstanden	25
5.4	Vogels	25
5.5	Vleermuizen	26
5.6	Knaagdieren	26
5.7	Marterachtigen	27
5.8	Overige zoogdieren	27
5.9	Reptielen	27
5.10	Amfibieën	28
5.11	Vlinders	28
5.12	Overige ongewervelden	28
5.13	Overige soortgroepen	28
5.14	Samenvatting effectbeoordeling en toetsing	28

6	Conclusies en vervolgstappen	30
6.1	Beschermde gebieden	30
6.2	Vogels	30
6.3	Vleermuizen	30
6.4	Das	31
6.5	Samenvatting	31
7	Literatuur en bronnen	32
7.1	Soortengroepen	32
Bijlage 1.	Wet natuurbescherming	34
Bijlage 2.	Foto-impressie plangebied	38
Bijlage 3.	Jaarrond beschermde nesten	41
Bijlage 4.	Vrijgestelde soorten per provincie	45
Bijlage 5.	Stappenplan gebiedsbescherming	46
Bijlage 6.	Stappenplan soortenbescherming	47

1 Aanleiding

1.1 Aanleiding

Quirine Stratenus e.a. is van plan om in een akker nabij Arnhem een Islamitische natuurbegraafplaats te realiseren. Het is volgens de Wet Natuurbescherming en nationale en internationale regelgeving verplicht om voorafgaand aan een ruimtelijke ingreep onderzoek te doen naar de effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN)). In bepaalde gevallen is het ook verplicht om melding te doen van het kappen van houtopstanden. In §1.3 wordt de voor natuur relevante wetgeving kort toegelicht.

Deze rapportage geeft een inschatting van het effect van de ingreep op beschermde gebieden en geeft aan welke beschermde soorten flora en fauna mogelijk voorkomen in het plangebied en wat de effecten van de ingreep hierop zijn en of deze effecten strijdig zijn met de Wet natuurbescherming.

Indien blijkt dat er negatieve effecten op beschermde gebieden en/of (mogelijk) aanwezige beschermde soorten zijn of die effecten zijn niet op voorhand zijn uit te sluiten, dan is aanvullend onderzoek nodig en/of kan bekeken worden of er alternatieven zijn voor de ingreep/de werkwijze kan worden aangepast.

1.2 Doel

Met deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Heeft de ingreep betrekking op houtopstanden die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn?
- Welke beschermde soorten flora en fauna zijn waargenomen of kunnen worden verwacht in het plangebied?
- Heeft de ingreep (mogelijk) een negatief effect op beschermde gebieden? Verdere toetsing hiervan maakt geen onderdeel uit van deze quickscan.
- Heeft de ingreep (mogelijk) een effect op de potentieel aanwezige beschermde flora en fauna?
- Leidt het uitvoeren van de ingreep mogelijk tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?
- Is er voor de effecten op beschermde gebieden een nadere toetsing nodig?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies is aanvullend onderzoek nodig?
- Zijn er mitigerende maatregelen mogelijk om overtredingen van de verbodsbepalingen Wet natuurbescherming te voorkomen? (Het opstellen van een mitigatieplan maakt geen deel uit van de quickscan)

1.3 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wn) is per 1 januari 2017 van kracht en bevat Europese en nationale natuurbeschermingsregels voor Natura-2000 gebieden, planten- en diersoorten en houtopstanden. Hieronder staan kort de belangrijkste punten, in 0 wordt de wet- en regelgeving uitgebreider beschreven.

Bescherming van gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen vanuit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Voor ieder gebied zijn doelstellingen vastgesteld om habitats en/of soorten te beschermen. Ingrepen en activiteiten in en nabij deze gebieden moeten worden getoetst op hun effect op de beschermde natuurwaarden.

Daarnaast zijn gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) planologisch beschermd. Ook voor activiteiten in (en soms rond) het NNN moet worden getoetst of ze negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van het NNN.

Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming geldt voor bos en andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester- en struikheiden, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen. De Wet natuurbescherming is van toepassing als:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen (voor uitzonderingen zie 0).

Bescherming van soorten

Voor de verschillende beschermingsregimes van soorten van de Wet natuurbescherming gelden een aantal verbodsartikelen en vrijstellingsmogelijkheden. De beschermingsregimes zijn:

- Beschermingsregime Vogelrichtlijn: Europees beschermde vogels
- Beschermingsregime Habitatrichtlijn: Europees beschermde flora en fauna behalve vogels
- Beschermingsregime Andere soorten: Nationaal beschermde soorten

De verbodsbepalingen betekenen globaal dat het is verboden om:

- te doden,
- te vangen, plukken en uitsteken,
- opzettelijk te verstoren,
- nestplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of standplaatsen te vernielen of te beschadigen.

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht (art 1.11). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, en voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd. De zorgplicht geldt dus ook voor nationaal beschermde soorten die voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld.

Vrijstellingen en regionale lijsten

Het ministerie van Per provincie kunnen verschillende soorten zijn vrijgesteld (zie Bijlage 4). In 0 wordt de wet- en regelgeving uitgebreider beschreven.

Rode lijsten

Voor diverse soortgroepen zijn Rode Lijsten beschikbaar, deze hebben geen juridische status. Daarnaast hebben diverse provincies en steden een eigen lijst met soorten, die lokaal extra aandacht en prioriteit krijgen.

2 Werkwijze

Bij het onderzoek is de volgende werkwijze gevolgd:

Bureauonderzoek

Met bronnen en literatuur is onderzocht welke beschermde soorten flora en fauna recent in de ruime omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Hierbij zijn gegevens uit recente verspreidingsatlassen en actuele websites gebruikt en zijn waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en NDFF geselecteerd. Deze gegevens worden bij het hoofdstuk resultaten van de betreffende soortgroepen besproken. De gegevens in de NDFF zijn slechts een indicatie, aangezien het vaak toevallig waarnemingen betreft en geen systematisch onderzoek naar het voorkomen van soorten. Indien er geen gegevens van soorten of soortgroepen in de NDFF staan sluit dat niet op voorhand uit dat deze soorten niet voorkomen.

Voor het bepalen van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN) is gebruik gemaakt van provinciale kaartgegevens.

Omdat het plangebied in Natura 2000 gebied 'Veluwe' ligt worden de effecten van de ingreep op Natura 2000 in een separate rapportage getoetst.

Veldonderzoek

Op 8 juni 2021 heeft ecooloog Bas Kok het plangebied door bezocht. Daarbij zijn de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen geïnventariseerd waarbij verrekijker, zaklamp en fotocamera zijn gebruikt. Een veldbezoek voor een quickscan flora en fauna is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van het veldbezoek het voorkomen van soorten niet per definitie is uit te sluiten.

Effectbeoordeling en toetsing

Op basis van de verspreidingsgegevens en habitateisen van beschermde soorten en de biotoopkenmerken van het plangebied is ingeschat of beschermde soorten (potentieel) in het plangebied voorkomen en welke mogelijke functies het plangebied heeft voor beschermde soorten.

Op basis van de informatie die de opdrachtgever heeft aangeleverd is de ingreep in kaart gebracht

Op grond van de beschreven ingreep is bepaald:

1. of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is;
2. of de bescherming van houtopstanden aan de orde is;
3. of er negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en essentiële functies te verwachten zijn.
4. of en zo ja naar welke beschermde soorten nader onderzoek moet worden uitgevoerd;
5. of de ingreep een overtreding van de Wet natuurbescherming kan inhouden en zo ja welke stappen nodig zijn om de ingreep conform deze wet uit te voeren.

3 Plangebied en ingreep

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied betreft een akker aan de noordzijde van de A12 boven Arnhem, gemeente Arnhem (provincie Gelderland). Het plangebied wordt aan de noord- en oostzijde begrensd door de Rozendaalse Bossen en aan de zuid- en westzijde door de A12. In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van circa 11 hectare. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © OpenTopo, 2020.

3.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft een maisakker gelegen ten noorden van de A12 en ten oosten van de A50 nabij hotel Postillion. De akker wordt omzoomd met een hekwerk (10x10 maaswijdte) en is ongeveer twee meter hoog. Binnen het plangebied ligt een strook bos met als soorten zomereik (*Quercus robur*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) en wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en een dode boom met een holte. De strook is ongeveer 75 meter lang en 10 meter breed. In deze strook is een verlaten dassenburcht aangetroffen. In het midden van het weiland staan een losse zomereik en ruwe berk (*Betula pendula*). Aan de binnenzijde van het hek is een strook van ongeveer één meter met schaarse begroeiing met soorten als akkerviooltje (*Viola arvensis*), bosdroogbloem (*Gnaphalium sylvaticum*) en klein vogelpootje (*Ornithopus perpusillus*). Aan de zuidzijde van het plangebied ligt een steile helling met bos en lage struiken. Aan de noordzijde ligt een bos met soorten als zomereik en beuk en aan de oostzijde ligt

een strook bos met voornamelijk grove den (*Pinus sylvestris*) en schaarse heidevegetatie op de open stukken. In dit stuk ligt ook een poel tussen de bomen.

De bosrand rond de akker valt binnen het plangebied maar buiten de scope van de werkzaamheden, deze zullen enkel op de akker plaatsvinden.

In bijlage 2 zijn foto's van het plangebied opgenomen.

3.3 Ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- Droge maisakker;
- Bosschage met zomereik, Amerikaanse vogelkers en wilde lijsterbes;
- Dode boom met holte;
- Solitaire zomereik en ruwe berk;
- Ondiepe poel bedekt met kroos.

3.4 Ingreep

Quirine Stratenus e.a. is voornemens om op de locatie van de akker een Islamitische natuurbegraafplaats te realiseren. Naar verwachting worden er per jaar circa 350 graven per jaar gedolven en duurt het 45 jaar voordat de begraafplaats vol is. Het uiteindelijke aantal graven kan op lange termijn op 16.000 uitkomen.

De mensen worden zonder kist begraven en het graf zal worden gemarkeerd met een klein zandheuveltje, begroeiing en een klein naamplaatje zoals bijvoorbeeld een gegraveerde steen. Er komt een klein houten paviljoen op het terrein dat circulair werkt en geen betonnen fundering zal hebben. Het paviljoen zal volledig circulair werken. Er wordt geen aanvullende verlichting geplaatst.

Er zullen naar verwachting per dag rond de 75 mensen op de begraafplaats aanwezig zijn, deze mensen lopen vanaf een parkeerplaats bij het Postillion Hotel door het bos naar de begraafplaats. Het grootste gedeelte van deze mensen zal maar kort aanwezig zijn om het graf van een overledene te bezoeken. Daarnaast zijn er tot 4 mensen langer aanwezig in verband met het onderhoud en het beheer van het terrein.

Het inrichten van de begraafplaats zal starten na de wijziging van het bestemmingsplan, vermoedelijk de eerste helft van 2022.

4 Resultaten

4.1 Beschermde gebieden Natura 2000 en NNN

Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. De akker zelf ligt in een Groene Ontwikkelzone maar buiten het Gelders Natuurnetwerk. Voor de akker, waar de ingreep plaatsvindt, zijn geen ontwikkelingsdoelstellingen bepaald. De bosrand rond de akker ligt binnen het Gelders Natuurnetwerk.

4.2 Bescherming van houtopstanden

Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt. Dit beschermingsregime is niet van toepassing op dit project.

4.3 Vogels

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4)

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Gebouwbewonende soorten met jaarrond beschermde nesten zoals huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*) worden zodoende niet verwacht.

In het plangebied zijn bomen aanwezig. In het bosschage in de akker zijn geen nesten waargenomen. Er is één dode boom met een holte aanwezig. Hier worden dan ook geen vogels met jaarrond beschermde nesten verwacht. Het bos rond het plangebied is geschikt voor buizerd (*Buteo buteo*) en andere roofvogels als sperwer (*Accipiter nisus*) en havik (*Accipiter gentilis*). In de bosrand die nog bij het plangebied hoort zijn geen nesten aangetroffen.

Vogelsoorten met beschermde nesten (categorie 5)

In het plangebied is een akker, bosschage en bosrand aanwezig. In geen van de levende bomen zijn holtes of oude nesten waargenomen. Er is één dode boom met een holte aanwezig die mogelijk geschikt is voor holtebroeders.

In het plangebied is ten tijde van het veld bezoek een grote bonte specht (*Dendrocopos major*) waargenomen.

Het is niet uitgesloten dat in het bos, de bosrand en/of de holte in de dode boom andere vogels met beschermde nesten aanwezig zijn zoals: zwarte kraai (*Corvus corone*), ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), boomkruiper (*Certhia brachydactyla*) en grote bonte specht.

Overige vogelsoorten

In het plangebied is een akker, bosschage en bosrand aanwezig. In de bosschage zijn geen bomen met holtes of overige nesten waargenomen. Zodoende kunnen de volgende zangvogels als broedvogel aanwezig zijn, zoals merel (*Turdus merula*), heggemus (*Prunella modularis*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*).

In de grasrand rond de akker kunnen mogelijk grondbroeders aanwezig zijn als graspieper (*Anthus pratensis*) of veldleeuwerik (*Alauda arvensis*).

4.4 Planten

Water-, oever- en moerasplanten

De volgende vier soorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime Habitatrictlijn. **Kleine vlotvaren** (*Salvinia natans*) komt van nature in Nederland niet voor. Alle recente meldingen zijn terug te voeren op weggegooide aquariumplanten. **Geel schorpioenmos** (*Hamatocaulis vernicosus*) is een zeer zeldzame soort van kalkarme, ijzerrijke moerassen en heeft een zeer beperkt verspreidingsgebied in Nederland. **Drijvende waterweegbree** (*Luronium natans*) is een soort van stilstaand of zwakstromen, helder, voedselarm tot matig voedselrijk water in heide- of veenstreken. De soort is zeldzaam in het oosten en zuiden van Nederland en komt niet voor op de kleigronden van midden- en west-Nederland. **Kruipend moerasscherm** (*Apium repens*) is een zeer zeldzame soort die groeit op open plekken langs waterkanten. Het is een soort van zwak zure veen- of kleibodems, die 's winters ondiep overstroomd worden en heeft een zeer beperkt verspreidingsgebied in Nederland.

In het plangebied is een enkele poel aanwezig. Hierin zijn geen beschermde planten waargenomen ten tijde van het veldbezoek. Daarnaast ontbreekt geschikt biotoop op de maisakker en de ligging van het plangebied buiten het verspreidingsgebied van streng beschermde soorten kan gesteld worden dat deze vier soorten niet in het plangebied voorkomen.

Terrestrische planten

De volgende vier soorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime Habitatrictlijn.

Liggende raket (*Sisymbrium supinum*) en **zomerschroeforchis** (*Spiranthes aestivalis*) zijn verdwenen uit Nederland. **Tonghaarmuts** (*Orthotrichum rogeri*) is een zeldzame pionierssoort van jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Het verspreidingsgebied in Nederland is beperkt tot een aantal locaties. **Groenknolorchis** (*Liparis loeselii*) is een soort van natte, vrij voedselarme grond, en komt voornamelijk voor in natte duinvalleien en trilvenen, maar ook in beekdal- en blauwgraslanden. Het verspreidingsgebied in Nederland is beperkt tot een aantal locaties (Waddeneilanden, Hollandse en Zeeuwse duinen, laagveengebieden en Zeeland).

Het plangebied valt buiten het verspreidingsgebied van tonghaarmuts en groenknolorchis. Zodoende kan de aanwezigheid van al deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten.

Het gebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd is op dit moment een maisakker die net is geploegd en ingezaaid. Aanwezigheid van beschermde planten wordt zodoende niet verwacht.

4.5 Vleermuizen

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) kunnen hierdoor worden uitgesloten.

Het plangebied bestaat uit een akker met bosschage en bosrand eromheen. De bomen in het plangebied hebben geen holtes of scheuren in de bast waardoor verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen als rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis en watervleermuis (*Myotis daubentoni*) kunnen worden uitgesloten.

In het bos rond het Rozendaalse bos zijn mogelijk wel bomen met holtes aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het plangebied bestaat uit een akker met bosschage. De bomen en de strook bosschage in het plangebied kunnen geschikt zijn als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), franjestaart (*Myotis nattereri*) en baardvleermuis (*Nyctalus leisleri*).

Lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van de bosrand, zodat vliegroutes van vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten.

In het plangebied kunnen op basis van verspreiding van vleermuissoorten en aanwezige biotopen verschillende soorten vleermuizen worden verwacht. In Tabel 1 is weergegeven welke soorten en welke functies van deze soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1 De potentieel aanwezige soorten vleermuizen en functies (aangegeven met X).

	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis					X	X
ruige dwergvleermuis					X	X
kleine dwergvleermuis					X	X
rosse vleermuis					X	X
bosvleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis					X	X
baardvleermuis					X	X
Bosvleermuis					X	X
Franjestaart					X	X

4.6 Knaagdieren

Bever

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van bever (*Castor fiber*). De bever komt voor in de overgangszones tussen land en water van rivieren, meren en broekbossen. Bomen op de oever en voldoende rust zijn vereisten voor de aanwezigheid van bever. Het verspreidingsgebied heeft zich in de

afgelopen decennia uitgebreid. In het plangebied en de directe omgeving is geen open water aanwezig. De aanwezigheid van bever kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Hamster

Het verspreidingsgebied van de hamster (*Cricetus cricetus*) is beperkt tot Zuid-Limburg. De soort komt daarom niet in het plangebied voor.

Eekhoorn

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). In de omgeving van het plangebied zijn wel waarnemingen gedaan van eekhoorn. Dit is in het omringende bosgebied. De bosstrook in het plangebied is matig geschikt en ligt los van andere bosgebieden. Het omringende bosgebied is zeer geschikt als leefgebied voor eekhoorn. In het plangebied zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen. Mogelijk komt de eekhoorn incidenteel in het plangebied om te foerageren. De aanwezigheid van eekhoorn in het plangebied is daarmee niet uit te sluiten.

4.7 Muizen

Grote bosmuis

Het verspreidingsgebied van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) beperkt zich tot de oostgrens van Nederland en ligt dus buiten het plangebied. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Noordse woelmuis

De verspreiding van de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) is beperkt tot vijf gebieden in Nederland met natte biotopen: het Friese merengebied, Texel, Noord-Holland zuid, het Utrechts/Zuid-Hollands veenweidegebied en het deltagebied. De soort komt voornamelijk voor in zeer natte, kruidenrijke vegetatie, rietland, moeras, zeer extensief gebruikt nat weiland en periodiek overstroomde terreinen. Het plangebied ligt buiten het verspreidingsgebied van de noordse woelmuis. Er is geen geschikt habitat in het plangebied voor de soort aanwezig doordat het plangebied een droge akker en droog bos betreft. Aanwezigheid van Noordse woelmuis in het plangebied is hiermee redelijkerwijs uit te sluiten.

Hazelmuis

Het verspreidingsgebied van hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) is beperkt tot Zuid-Limburg. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Molmuis

De verspreiding van de molmuis (*Arvicola scherman*) is beperkt tot Limburg. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) komt in het grootste deel van Nederland voor, maar met het zwaartepunt in waterrijke gebieden van Friesland, Overijssel en Noord-Holland. Deze soort is gebonden aan schone wateren met een ontwikkelde watervegetatie en een rijke oevervegetatie. Het plangebied ligt buiten het verspreidingsgebied van de waterspitsmuis. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is dan ook redelijkerwijs uit te sluiten.

Veldspitsmuis

Het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) omvat Twente en Zeeuws-Vlaanderen. Het plangebied ligt niet in het verspreidingsgebied waarmee de aanwezigheid van deze soort dan ook redelijkerwijs is uit te sluiten.

Eikelmuis

Het verspreidingsgebied van de eikelmuis (*Eliomys quercinus*) beperkt zich tot specifieke gebieden in Zuid-Limburg. De soort kan voor het plangebied worden uitgesloten.

Overige muizen

Voor aardmuis (*Microtus agrestis*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), dwergmuis (*Micromys minutus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), ondergrondse woelmuis (*Microtus subterraneus*), rosse woelmuis (*Myodes glareolus*), tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), veldmuis (*Microtus arvalis*) en woelrat (*Arvicola amphibius*) geldt dat zij door de Provincie Gelderland voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht.

4.8 Marterachtigen

Otter

De otter is de enige marterachtige in Nederland in het beschermingsregime Habitatrichtlijn. Het plangebied ligt buiten het bekende verspreidingsgebied van otter (*Lutra lutra*). In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van otter in het plangebied kan daardoor redelijkerwijs worden uitgesloten.

Bunzing, wezel, hermelijn

Het verspreidingsgebied van bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*) en hermelijn (*Mustela erminea*) beslaat vrijwel geheel Nederland. Alle drie soorten hebben een voorkeur voor half open, structuurrijke gebieden, en zijn daarbij afhankelijk van voldoende dekking. De kleine marterachtigen hebben hun verblijf in holen, zoals oude holen van konijnen, dassen en vossen (bunzing) en oude mollen- en muizenholletjes (wezel, hermelijn), maar verblijven overdag ook wel in rustige, begroeide delen.

Van deze soorten zijn geen waarnemingen bekend in de wijde omgeving van het plangebied. In het plangebied zijn geen sporen van hermelijn, wezel en/of marter gedaan, zoals uitwerpselen, wissels, prooi-resten en krabsporen. Tijdens het veldbezoek zijn (aanwijzingen voor) holen van das, konijn en vos aangetroffen, ook muizenholletjes kunnen niet worden uitgesloten in het plangebied. De bosschage in het plangebied zijn geschikt als rust- en foerageergebied voor bunzing, hermelijn en wezel vanwege de dekking en het verwachte aanbod aan voedsel (met name muizen). Voor wezel en hermelijn kunnen verblijven in het plangebied niet worden uitgesloten. De aanwezigheid van bunzing, wezel en hermelijn is niet uit te sluiten.

Wezel, hermelijn en bunzing zijn door de provincie Gelderland bij ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht.

Steenmarter

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van steenmarter (*Martes foina*).

Steenmarters hebben een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw met oude schuren, heggen en geriefbosjes. In gebouwen dienen beschutte plekken als zolders, kruipruimtes, spouwmuren en ruimten onder dakpannen en schuren als verblijven. Binnen het territorium gebruiken ze echter ook tientallen schuilplekken in boomholtes, takkenhopen en struweel om te rusten of tijdelijk te verblijven.

De omgeving van het plangebied is zeer geschikt voor de steenmarter door de aanwezigheid van geriefbosjes, struweel en houtwallen. Uit de omgeving zijn waarnemingen bekend van steenmarter. Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor de steenmarter, door de aanwezigheid van de bosschage en bosranden. Door het ontbreken van beschutte plekken als zolders en toegankelijke gebouwen in combinatie met het ontbreken van sporen is de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen van steenmarter is niet aannemelijk. Het is redelijkerwijs niet uit te sluiten dat steenmarter het plangebied gebruikt als foerageergebied en als tijdelijke rustplek.

Boommarter

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van boommarter (*Martes martes*).

Boommarters zijn echte bosbewoners die voorkomen in allerlei typen en leeftijden bos. Ze verblijven in allerlei holten, zoals boomholten, konijnen-, vossen- en dassenhopen, maar het verblijf waar de jongen opgroeien is bijna altijd een boomholte. Uit de omgeving zijn enkele waarnemingen van boommarter bekend, met name in het Rozendaalse bos. Hier zijn mogelijk voortplantingsplaatsen van de soort aanwezig. De bosschage is niet geschikt voor als voortplantingsplaats omdat er geen bomen met holtes aanwezig zijn. Mogelijk zijn in de bosrand rond het gebied wel bomen met holtes aanwezig.

Voortplantingsplaats van boommarter in het plangebied worden niet verwacht. Het is echter niet uit te sluiten dat boommarter incidenteel gebruik maakt van het plangebied als foerageergebied.

Das

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van das (*Meles meles*). In het plangebied is een oude dassenburcht waargenomen. Deze was ten tijde van het veldbezoek niet in gebruik. Het gebied is niet in gebruik als verblijfplaats maar mogelijk wel als foerageergebied of doorgangsgebied. Door het ontbreken van verse sporen is aanwezigheid van das niet aannemelijk, dassen verhuizen echter nogal eens van burcht. Aanwezigheid van das in het plangebied is daardoor niet uit te sluiten.

4.9 Overige zoogdieren

Wilde kat, lynx en wolf

Roofdieren die onder de Habitatrichtlijn vallen betreffen slechts zelden in Limburgse bossen waargenomen soorten zoals wilde kat (*Felis silvestris*) en lynx (*Lynx lynx*). Het verspreidingsgebied van wolf (*Canis lupus*) beperkt zich tot een vestiging op de Veluwe en wordt verder in Nederland slechts incidenteel zwervend aangetroffen. Het plangebied is omheind waardoor het terrein niet begaanbaar is voor wolf. Aanwezigheid van de bovenstaande soorten in het plangebied wordt daardoor niet verwacht. Daarom kan worden gesteld dat binnen het plangebied deze soorten niet voorkomen.

Zeezoogdieren

Er zijn 21 soorten walvisachtigen beschermd binnen de habitatrichtlijn. Dit zijn zeezoogdieren die logischerwijs niet in het plangebied voorkomen.

Vos

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van vos (*Vulpes vulpes*), in het hek zijn kleine openingen aanwezig waar vos doorheen kan. Aanwezigheid van de soort in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Vos is door de provincie Gelderland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht.

Haas, konijn en egel

Het plangebied van haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en egel (*Erinaceus europaeus*) beslaat heel Nederland. Het plangebied is geschikt en toegankelijk voor de soorten door kleine openingen in het hek. Aanwezigheid van de soorten in het plangebied is daardoor niet uit te sluiten. Haas, konijn en egel zijn door de provincie Gelderland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht.

Grote hoefdieren

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van wild zwijn (*Sus scrofa*), damhert (*Dama dama*) en edelhert (*Cervus elaphus*). Deze soorten worden ook zwervend en/of niet-wild aangetroffen in o.a. Noord-Brabant. Voor edelhert geldt een nul-stand-beheer; dieren buiten de aangewezen gebieden Veluwe, Oostvaardersplassen en Weerterbos worden niet geduld en afgeschoten. Het plangebied en de omgeving zijn geschikt voor wild zwijn vanwege de aanwezigheid van grote opstanden eiken- en beukenbos.

Tijdens het veldbezoek is edelhert foeragerend waargenomen langs het hekwerk. Ook aanwezigheid van wild zwijn en ree wordt verwacht in directe omgeving van het plangebied. Het plangebied is niet toegankelijk voor deze soorten door het hekwerk hoge hekwerk rond het plangebied.

Ree is door de provincie Gelderland voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht.

4.10 Reptielen

In Nederland zijn drie soorten reptielen beschermd binnen het beschermingsregime Habitatrichtlijn, dat zijn de gladde slang, muurhagedis en zandhagedis. De overige reptielen vallen binnen het beschermingsregime 'Andere soorten'.

Gladde slang

De gladde slang (*Coronella austriaca*) komt met name voor in heide en de hogere droge delen in hoogveenvegetaties. Deze habitats komen in het plangebied niet voor. Aanwezigheid van de soort is daarom uit te sluiten.

Muurhagedis

De muurhagedis (*Podarcis muralis*) komt van nature uitsluitend in Maastricht voor. Er zijn populaties op de oude stadsmuren en langs een spoorlijn. Het plangebied ligt buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van deze soort, waardoor de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Zandhagedis

De zandhagedis (*Lacerta agilis*) is een soort van droge warme gebieden in de duinen en de zandgronden. De soort vereist een afwisseling van structuurrijke vegetatie, afgewisseld met zandige plekken voor de eiafzet.

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de soort en is in de omgeving waargenomen. In het plangebied is mogelijk geschikt habitat aanwezig in de rand rondom de akker. Aanwezigheid van zandhagedis in het plangebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Adder

De adder (*Vipera berus*) is een soort van de pleistocene zandgronden en heeft een voorkeur voor natte heide en hoogveen. Binnen het verspreidingsgebied wordt de soort ook in open bossen aangetroffen. Het plangebied ligt binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van deze soort echter, in het plangebied is geen geschikt habitat voor deze soort aanwezig, waardoor de aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

Hazelworm

De hazelworm (*Anguis fragilis*) leeft voornamelijk in vochtige bos en heidegebieden met een dichte vegetatiestructuur. Daarnaast komt de soort ook voor langs houtwallen, struweel en diverse stenige, ruderaal habitats. In de bosrand langs het plangebied is geschikt habitat voor de soort aanwezig. Aanwezigheid van hazelworm in het plangebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) heeft een breed spectrum aan geschikt leefgebied. De soort komt voornamelijk voor in heide en hoogveen, maar ook in open bos, langs wegbermen en andere zonnige plekken. Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de soort en geschikt habitat is aanwezig in de rand rondom het plangebied. Aanwezigheid van levendbarende hagedis in het plangebied is daarmee niet uit te sluiten.

Ringslang

De ringslang (*Natrix natrix*) komt voor in waterrijke gebieden op zandgronden of op overgangen van zandgronden naar veen- en kleigebieden, waarbij droge habitats voor overwintering en beschutting en natte habitats voor de voortplanting en voedsel op korten afstand van elkaar beschikbaar moeten zijn. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat in het plangebied kan de aanwezigheid van deze soort worden uitgesloten.

4.11 Amfibieën

In Nederland zijn de volgende amfibieën soorten beschermd binnen het beschermingsregime Habitatrichtlijn: Knoflookpad, boomkikker, rugstreeppad, poelkikker, heikikker, geelbuikvuurpad, vroedmeesterpad en de kamsalamander. De overige amfibieën vallen binnen het beschermingsregime 'Andere soorten'.

In de rand rond het plangebied is een poel aanwezig waarin larven van gewone pad zijn waargenomen ten tijde van het veldbezoek

Knoflookpad

De knoflookpad (*Pleobates fuscus*) komt voor op de zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland.

Voortplanting vindt vaak plaats in verrijkte vennen aan de randen van beek- en rivierdalen en in extensief beheerde, zandige agrarische gebieden. De soort overwintert op plekken waar hij zich diep kan ingraven. Binnen het plangebied zijn dergelijke habitats niet aanwezig.

Boomkikker

De verspreiding van boomkikker (*Hyla arborea*) beperkt zich tot de pleistocene zandgronden en de duinen. De soort wordt niet binnen het plangebied verwacht.

Het huidige verspreidingsgebied van de boomkikker (*Hyla arborea*) is beperkt tot de zuidelijk punt van Zeeuws-Vlaanderen, enkele locaties op de zandgronden in Noord-Brabant, Limburg, oost Nederland, Groningen en Drenthe. De biotoop kenmerkt zich door bos- en struweel en kleinschalige cultuurlandschappen. Op basis van de verspreiding en het ontbreken geschikt biotoop is het uit te sluiten dat boomkikker in het plangebied voorkomt.

Rugstreeppad

De rugstreeppad (*Epidalea calamita*) is een pionierssoort die voornamelijk voorkomt op zandgronden en is afhankelijk van natuurlijke duinpoelen en door regenwater gevulde ondiepe, snel opwarmende wateren. Dergelijke habitats komen in het plangebied niet voor. Aanwezigheid van rugstreeppad in het plangebied is redelijkerwijs uit te sluiten.

Poelkikker

Poelkikker (*Pelophylax lessonae*) heeft een voorkeur voor onbeschaduwde, voedselarme en schone wateren en houdt zich bij voorkeur op in een goed begroeide oever. De poelkikker komt in de omgeving van het plangebied voor, maar de aanwezige poel is dichtbegroeid en beschaduwd. Geschikt habitat ontbreekt daardoor in het plangebied waardoor aanwezigheid van poelkikker niet wordt verwacht.

Heikikker

Geschikt leefgebied voor de heikikker (*Rana arvalis*) bestaat uit heide, hoog- en laagveen, halfnatuurlijk grasland, bos en struweel. Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van heikikker. Geschikt habitat in het plangebied ontbreekt omdat er geen droge zanderige delen aanwezig zijn. Daarnaast is de heikikker niet in de omgeving waargenomen. Aanwezigheid van heikikker in het plangebied wordt daarmee redelijkerwijs niet verwacht.

Geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad

De geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*) en vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) hebben uitsluitend in Zuid- Limburg een natuurlijke populatie. Hun leefgebied bestaat uit dynamische, stenige habitats met veel zoninstraling, waaronder groeves. Het plangebied ligt buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van deze soorten, waardoor hun aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Kamsalamander

De kamsalamander (*Triturus cristatus*) komt vooral voor op landgoederen en de overgangen van kleinschalig cultuurlandschap en rivier- en beekdalen. Voortplanting vindt plaats in niet verzuurde wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Landhabitat bestaat uit struweel en houtwallen op korte afstand van het voortplantingswater. In het plangebied is geen geschikt habitat voor deze soort aanwezig, waardoor de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Vuursalamander

De vuursalamander (*Salamandra salamandra*) komt in Nederland uitsluitend voor in (vochtige) hellingbossen in Zuid-Limburg. Het plangebied ligt buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van deze soort, waardoor de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*) komt vooral voor in Noord-Brabant en Limburg. Daarnaast zijn er ook populaties in Gelderland (Rijk van Nijmegen), Zeeland en Drenthe. De soort is weinig kritisch en komt voor in allerlei typen wateren. Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de soort. De poel in de bosrand langs de akker is geschikt voor Alpenwatersalamander, aanwezigheid van de soort is daarmee te verwachten in het plangebied.

Vinpootsalamander

De vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) komt uitsluitend voor in Noord-Brabant en Limburg. In Noord-Brabant vormen bos en heidegebieden het leefgebied van de soort. In Zuid-Limburg komt de soort daarnaast ook voor in hellingbossen. Het plangebied ligt buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort waardoor de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

Overige amfibieën-soorten

De poel in het plangebied is echter wel geschikt voor de soorten, daarmee kan aanwezigheid niet worden uitgesloten. De kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) en meerkikker (*Pelophylax ridibundus*) zijn door de provincies voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht.

4.12 Vissen

De **houting** (*Coregonus oxyrinchus*) en **steur** (*Acipenser sturio*) vallen binnen het beschermingsregime Habitatrictlijn. Het zijn rivier-optrekkende zoutwatersoorten die naar stromende bovenwateren trekken en niet of nauwelijks in Nederland worden aangetroffen. Het plangebied betreft geen rivier, waardoor deze soorten kunnen worden uitgesloten.

De **beekdonderpad** (*Cottus rhenanus*), **beekprik** (*Lampetra planeri*), **elrits** (*Phoxinus phoxinus*) en **gestippelde alver** (*Alburnoides bipunctatus*) zijn soorten van schone, heldere, continu stromende beken met een grindbodem en zijn (grotendeels) beperkt tot de provincie Limburg. De beekdonderpad komt in het stroomgebied van de Berkel en de Aa-strang voor langs de oostgrens van ons land. De beekprik komt ook in enkele relatief natuurlijk beken in de provincies Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg. In Brabant vinden op diverse locaties herintroducties plaats. Van de elrits bevindt zich een geïsoleerde populatie in een beek op de oostflank van de Veluwe. Het water in het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van deze soorten, omdat het water niet helder is, niet stroomt en er geen grindbodem aanwezig is. De aanwezigheid van deze soorten kan daarom worden uitgesloten.

De **kwabaal** (*Lota lota*) is een soort van grote wateren en riviertjes. De verspreiding in Nederland is zeer beperkt en omvat op dit moment met name rivieren in Gelderland, Noord-Holland, Limburg, Noord-Brabant Overijssel en Utrecht.

Het plangebied ligt niet in het verspreidingsgebied van de kwabaal. Uit de omgeving zijn geen waarnemingen van kwabaal bekend. Het water in het plangebied is niet geschikt voor kwabaal. De aanwezigheid van de kwabaal wordt zodoende niet verwacht.

De **grote modderkruiper** (*Misgurnus fossilis*) is een soort van verlandende oeverssystemen met een lage dynamiek en een weelderige vegetatie. De soort komt voor in moerasgebieden, maar ook afwateringsgreppels, poldersloten en ondiepe oeverzones van grotere wateren. De soort komt niet voor in het kustgebied en de hogere zandgronden.

Het plangebied ligt niet in het verspreidingsgebied van de grote modderkruiper. Uit de omgeving zijn geen waarnemingen bekend. Het plangebied is niet geschikt voor grote modderkruiper. De aanwezigheid van de grote modderkruiper wordt zodoende niet verwacht.

4.13 Vlinders en libellen

Onder het Beschermingsregime Habitatrichtlijn komen vlinder- en libellensoorten voor die zeer specifieke habitats vereisen. Het leefgebied van deze soorten betreft voedselarme wateren of vegetaties.

De volgende soorten vlinders en libellen vallen in het beschermingsregime Habitatrichtlijn.

Apollovlinder (*Parnassius apollo*), boszandoog (*Lopinga achine*), tijmblauwtje (*Maculinea arion*), zilverstreephoibeestje (*Coenonympha hero*) komen niet of nauwelijks meer in Nederland voor. Donker pimperlauwtje (*Maculinea nausithous*) komt sinds 2001 alleen voor in de omgeving van Posterholt in Limburg. Het pimperlauwtje (*Maculinea teleius*) is in 1990 geïntroduceerd in de Moerputten in Noord-Brabant en komt uitsluitend op die locatie voor als uiterst zeldzame standvlinder. Grote vuurvlinder (*Lycaena dispar* ssp. *batava*) is uiterst zeldzaam en komt uitsluitend voor in drie laagveengebieden in Noordwest-Overijssel en Zuidoost-Friesland: De Weerribben, De Wieden en de Rottige Meente. Teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*) komt voor op open plekken in vochtige bossen, langs bosranden en op warme open plaatsen. De soort breidt zich vanuit Zuid-Limburg uit naar het noorden met waarnemingen in Noord-Brabant en Gelderland. Het plangebied valt buiten boven genoemde gebieden waardoor onder dit beschermingsregime vallende vlinders redelijkerwijs kunnen worden uitgesloten.

Van de libellen is bronslibel (*Oxygastra curtisii*) uit Nederland verdwenen. Gaffellibel (*Ophiogomphus cecilia*) komt alleen voor in en langs nauwelijks begroeide rivieren en grote beken met een bodemsubstraat van kiezels of grof zand in Noord-Limburg en Midden-Limburg en op enkele plekken in Noord-Brabant. Oostelijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia albifrons*) komt alleen voor in de Dellebuursterheide in Friesland. Rivierrombout (*Gomphus flavipes*) komt voor langs de grote rivieren met uitzondering van de Maas, vooral op plaatsen waar zand of slib is afgezet. Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) en noordse winterjuffer (*Sympecma annulata* ssp. *braueri*) komen voor in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. De habitat van de sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) bestaat uit schone, vegetatierijke vennen, plassen en dode rivierarmen. Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) is gebonden aan krabbenscheerrijke wateren. Binnen het plangebied zijn geen geschikte habitats voor onder dit beschermingsregime vallende libellen, deze kunnen dan ook redelijkerwijs worden uitgesloten.

Van de vlinder- en libellensoorten beschermd onder het beschermingsregime Andere Soorten zijn mogelijk de soorten grote vos, bosparelmoervlinder, grote parelmoervlinder en bruine eikenpage te verwachten binnen het plangebied. Voor overige vlinder- en libellen soorten binnen het beschermingsregime Andere soorten komen niet voor, omdat de specifieke biotopen in het plangebied ontbreken of het plangebied ver buiten het bekende verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Sleedoornpage is waargenomen in omgeving van het plangebied. Deze soort is gebonden aan de aanwezigheid van sleedoorn. Sleedoorn is niet aanwezig in het plangebied waardoor de aanwezigheid van de soort redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

4.14 Overige ongewervelden

Van de overige ongewervelden vallen zeven soorten binnen het beschermingsregime Habitatrichtlijn en twee binnen het beschermingsregime Andere soorten.

De volgende soorten zijn beschermd binnen het Beschermingsregime Habitatrichtlijn. **Oeveraas** (*Palingenia longicauda*), **juchtleerkever** (*Osmoderma eremita*) en **Bataafse stroommossel** (*Unio crassus*) zijn uit Nederland verdwenen. **Brede geelrandwaterroofkever** (*Dytiscus latissimus*) en **gestreepte waterroofkever** (*Graphoderus bilineatus*) zijn zeldzame soorten met een zeer beperkte verspreiding. De brede geelrandwaterroofkever werd tot voor kort als uitgestorven beschouwd en is recent herontdekt in Drenthe. De gestreepte waterroofkever komt voor in veensloten in laagveengebieden, Nieuwkoopse plassen, Noordwest Overijssel en bij Oisterwijk. Beide soorten zijn afhankelijk van grote stilstaande wateren met schoon water, zoals meren, vennen en groeves met een minimale diepte van 1 meter en een minimale oppervlakte van 1 hectare en goed ontwikkelde oever- en watervegetatie.

Het plangebied ligt buiten het verspreidingsgebied van brede geelrandwaterroofkever en gestreepte waterroofkever. De aanwezigheid van deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten.

De **vermiljoenkever** (*Cucujus cinnaberinus*) komt sinds 2012 voor in Noord-Brabant, Limburg en Gelderland. De larven leven achter de schors van dode bomen in vochtige bossen, houtwallen en lanen met bomen. Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van vermiljoenkever. Uit de omgeving zijn geen waarnemingen bekend. In het plangebied is geen geschikt habitat voor de soort aanwezig, (veel) dode bomen en vochtig bos ontbreekt. Het plangebied voldoet daarmee niet aan de eisen van vermiljoenkever.

De **platte schijfhoren** (*Anisus vorticulus*) komt in de meeste provincies lokaal voor. De soort komt voor in zoete, heldere en schone wateren met een rijke begroeiing, vaak in draadalg-vegetaties, maar ook in bijvoorbeeld wateren met krabbenscheer. De soort vertoont een voorkeur voor wateren met veenbodems. In wateren met klei- of zandbodems komt de soort slechts zeer incidenteel voor. De soort leeft niet in verontreinigd en/of vermest water.

De **Europese rivierkreeft** (*Astacus astacus*) valt binnen het regime 'Andere Soorten' en komt nog op een plek voor in Nederland, namelijk in de schaatsvijver op landgoed Warnsborn nabij Arnhem. Het

plangebied bevindt zich buiten het verspreidingsgebied van de Europese rivierkreeft. De aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

Het **vliegend hert** (*Lucanus cervus*) valt binnen het regime 'Andere Soorten' is afhankelijk van rottend eikenhout dat in Nederland vooral voorkomt in oude eikenbossen, hakhout, houtwallen, lanen en parken met oude eikenbomen. De aanwezigheid van het vliegend hert is beperkt tot de Veluwe, Midden- en Zuid-Limburg, de stuwwal bij Nijmegen, de Utrechtse Heuvelrug en Twente.

Het plangebied ligt in het verspreidingsgebied van vliegend hert. Uit het bronnenonderzoek blijkt dat de soort nog niet in de omgeving is waargenomen. Daarnaast zijn er oude eikenbomen aanwezig in het plangebied. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is redelijkerwijs niet uit te sluiten.

4.15 Samenvatting resultaten

Van de onderstaande resultaten worden in hoofdstuk 5 getoetst of de ingreep negatieve effecten heeft en of deze effecten in strijd zijn met de Wet natuurbescherming.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt binnen het Natura 2000-gebied 'Veluwe'. De akker ligt in een Groene Ontwikkelzone en de bosrand en bossen rondom de akker ligt in het Gelders Natuur Netwerk.

Houtopstanden

Bescherming van houtopstanden is niet van toepassing.

Beschermde soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten of soortgroepen weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn of hun aanwezigheid kan niet worden uitgesloten.

Tabel 2 Soort(groepen) (potentieel) aanwezig (X) met functie en beschermingsregime: VR= Vogelrichtlijn, HR= Habitatrichtlijn, AS= Andere Soorten

Soort/soortgroep	Functie	Aanwezig	Mogelijk aanwezig	Beschermings-regime
Buizerd, sperwer, havik	Jaarrond beschermd nest		X	VR
Zwarte kraai, ekster, koolmees, pimpelmees, boomkruiper, grote bonte specht	Beschermd nest categorie 5		X	VR
Algemene broedvogels	Leefgebied, nesten		X	VR
Vleermuizen, zie Tabel 3	Vliegroute, foerageergebied		X	HR
Eekhoorn	Leefgebied		X	AS
Bunzing, wezel, hermelijn	Leefgebied, foerageergebied		X	AS (vrijgesteld)
Steenmarter	Leefgebied		X	AS
Boommarter	Leefgebied		X	AS (vrijgesteld)
Das	Leefgebied, mogelijk voortplanting		X	AS

Soort/soortgroep	Functie	Aanwezig	Mogelijk aanwezig	Beschermings-regime
Haas, konijn en egel	Leefgebied		X	AS (vrijgesteld)
Zandhagedis	Leefgebied		X	HR
Levendbarende hagedis	Leefgebied		X	AS
Hazelworm	Leefgebied		X	AS
Alpenwatersalamander	Leefgebied		X	AS
Algemene amfibieën	Leefgebied, voortplanting		X	AS (vrijgesteld)
Grote vos, bosparelmoervlinder, grote parelmoervlinder en bruine eikenpage	Leefgebied, voortplanting		X	AS
Vliegend hert	Leefgebied		X	AS

Tabel 3 Potentieel aanwezige (X) vleermuissoorten en functies in het plangebied.

	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroue	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis					X	X
ruige dwergvleermuis					X	X
kleine dwergvleermuis					X	X
rosse vleermuis					X	X
bosvleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis					X	X
baardvleermuis					X	X
Bosvleermuis					X	X
Franjestaart					X	X

5 Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming

Op grond van de resultaten van het veldbezoek en het literatuuronderzoek wordt in dit hoofdstuk beoordeeld wat de verwachte effecten van de ingreep zijn op beschermde gebieden, houtopstanden en soorten. Negatieve effecten worden vervolgens getoetst aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Afrondend geeft de toetsing aan of een aangepaste werkwijze, aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is vereist.

5.1 Natura 2000 gebieden

Het plangebied ligt in Natura 2000-gebied 'Veluwe', een voortoets inclusief Aeries-berekening is noodzakelijk. Deze toetsing maakt geen deel uit van deze rapportage en dient in een separate notitie uitgewerkt te worden.

5.2 Natuur Netwerk Nederland

Het plangebied ligt deels binnen een Groene Ontwikkelzone (zonder doelstelling) en deels het Gelders Natuur Netwerk. De route van de beoogde parkeerplaats naar de natuurbegraafplaats loopt door Gelders Natuurnetwerk. Daarom dient getoetst te worden of de ingreep negatieve effecten heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN. Deze toetsing maakt geen deel uit van deze rapportage en dient in een separate notitie uitgewerkt te worden.

5.3 Houtopstanden

Er worden geen bomen gekapt, dit beschermingsregime is niet van toepassing op dit gebied.

5.4 Vogels

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 4)

In het Rozendaalse bos rondom het plangebied zijn mogelijk nesten van buizerd, havik of sperwer aanwezig. Dit is buiten het plangebied en valt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De ingreep leidt voor deze soorten niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

Het is niet uitgesloten dat in het bos, de bosrand en/of de holte in de dode boom andere vogels met beschermde nesten aanwezig zijn zoals: zwarte kraai (*Corvus corone*), ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), boomkruiper (*Certhia brachydactyla*) en grote bonte specht.

Voor te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieve nestmogelijkheden voorhanden. Dit blijkt uit de aanwezigheid van het Rozendaalse bos ten noorden en oosten van het plangebied. De ingreep leidt voor deze soorten niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 Wet Natuurbescherming.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn: overige vogels

In het plangebied broeden mogelijk algemene vogelsoorten als merel, heggenmus en winterkoning.

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 Wet natuurbescherming.

Werken buiten het broedseizoen voorkomt overtreding. Het broedseizoen loopt in stedelijk gebied globaal van 15 maart tot 15 juli, afhankelijk van weersomstandigheden en de soorten.

5.5 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 4 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

Tabel 4 De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies (aangeduid met x). Groen X = geen effect te verwachten, rood X = negatief effect niet uitgesloten. - = functie niet verwacht.

	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis					X	X
ruige dwergvleermuis					X	X
kleine dwergvleermuis					X	X
rosse vleermuis					X	X
bosvleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis					X	X
baardvleermuis					X	X
bosvleermuis					X	X
franjestart					X	X

De ingreep heeft geen negatief effect op het functioneren van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen. De ingreep leidt voor vleermuizen niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.6 Knaagdieren

Uit de resultaten blijkt dat eekhoorn mogelijk in de bosrand rond de akker voorkomt. Tijdens de ingreep vinden er geen werkzaamheden in de bosrand plaats en worden er geen bomen gekapt. Het leefgebied wordt zodoende niet aangetast. De ingreep leidt daarmee voor eekhoorn niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.7 Marterachtigen

Steenmarter en boommarter

Uit de resultaten blijkt dat steenmarter en boommarter mogelijk gebruik maken van het plangebied als leefgebied en in het omringende bos mogelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn. Bij de ingreep vinden er geen werkzaamheden plaats in de bosrand en worden er geen bomen gekapt. De activiteit zal ook toenemen op de akker. Dit is echter enkel overdag. Steenmarter en boommarter zijn nachtactief en verstoring wordt zodoende niet verwacht. De ingreep leidt voor steenmarter en boommarter niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Das

In de bosschage in het plangebied is een oude dassenburcht aanwezig. Bij deze dassenburcht zijn geen sporen van (recent) gebruik aangetroffen. Dassen maken echter gebruik van verschillende burchten en het is mogelijk dat de burcht in het plangebied sporadisch gebruikt wordt als bij burcht. Dassen zijn nachtactief en kunnen in een nacht vele kilometers afleggen. Het plangebied zal in de gebruiksfase door circa 70 mensen per dag bezocht worden. De bezoeken vinden enkel plaats tijdens daglicht en nooit na zonsondergang. Hierdoor wordt er weinig verstoring verwacht. Om er zeker van te zijn dat er overdag geen verstoring plaatsvindt door geïnteresseerde mensen wordt er in de inrichtingsplannen een buffer van 15-20 meter rond de burcht meegenomen. Hierdoor wordt de burcht aan het oog onttrokken en worden nieuwsgierige mensen op afstand gehouden. Daarnaast is het aan te raden de burcht een tijdje te monitoren met behulp van wildcamera's om te bepalen wat het actuele gebruik van de burcht is. Door deze werkwijze te volgen leidt de ingreep voor das niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.8 Overige zoogdieren

Uit de resultaten blijkt dat mogelijk haas, konijn en egel gebruik maken van het plangebied als leefgebied. Bij de ingreep wordt de akker omgevormd en vinden er geen werkzaamheden plaats in de bosrand. Een negatief effect hierdoor op haas, konijn en egel wordt niet verwacht vanwege de vele alternatieven in de omgeving. Daarnaast zijn de soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen door de provincie Gelderland vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Wel geldt altijd de zorgplicht. Dit betekent dat er tijdens de inrichting rekening gehouden moet worden met de mogelijke aanwezigheid en dat het verwonden en/of opzettelijk doden van dieren voorkomen moet worden.

5.9 Reptielen

Uit de resultaten blijkt dat zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis voorkomen in de bosrand rondom het plangebied. In de bosrand en in de bosschage in het plangebied zullen tijdens de ingreep geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Deze structuren blijven behouden. Op de akker zelf worden de soorten niet verwacht. Een negatief effect van de ingreep op zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis wordt daarom niet verwacht. De ingreep leidt daarmee voor deze soorten niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.10 Amfibieën

In de bosrand rond het plangebied bevindt zich een poel waarin mogelijk Alpenwatersalamander en andere algemene amfibieënsoorten aanwezig zijn. Tijdens de ingreep zullen in dit deel van het plangebied geen werkzaamheden plaatsvinden. Een negatief effect van de ingreep op mogelijk aanwezige amfibieën wordt zodoende niet verwacht. De ingreep leidt daarmee voor deze soorten niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.11 Vlinders

Uit de resultaten blijkt dat van de beschermde dagvlinders mogelijk grote vos, grote parelmoervlinder, bosparelmoervlinder en bruine eikenpage in het plangebied voorkomen. Er worden tijdens de ingreep geen bomen gekapt en de bosrand en aansluitende kruidlaag blijven intact. Een negatief effect van de ingreep op mogelijk aanwezige dagvlinders wordt daardoor niet verwacht. De ingreep leidt voor grote vos, grote parelmoervlinder, bosparelmoervlinder en bruine eikenpage niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.12 Overige ongewervelden

Uit de resultaten blijkt dat vliegend hert mogelijk voor kan komen in het plangebied. Bij de ingreep worden er geen werkzaamheden verricht aan de bomen in en rond het plangebied. Er worden geen bomen gekapt. Daardoor worden er geen negatieve effecten van de ingreep op het vliegend hert verwacht. De ingreep leidt voor vliegende hert niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.13 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat de aanwezigheid van beschermde soorten uit de soortgroepen planten, vissen, libellen redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

5.14 Samenvatting effectbeoordeling en toetsing

Uit de effectbeoordeling volgt voor welke gebieden/houtopstanden en/of soorten/soortgroepen de ingreep wel of geen negatieve effecten heeft op beschermde soorten. In onderstaande tabellen is aangegeven of er negatieve effecten zijn en of de effecten en daarmee de overtredingen zijn te voorkomen door middel van aangepaste werkwijze (met Ja aangegeven).

Deze beoordeling gaat uit van een situatie waarin er enkel in het gebied gewerkt wordt waar zich op dit moment de akker bevindt.

Tabel 5 effectbeoordeling en overtreding gebiedsbescherming

Gebieds-bescherming	Effecten tgv ingreep	Overtreding Wn	Vervolgstappen
Natura 2000	Mogelijk	HR	Nadere toetsing
Natuurnetwerk Nederland	Mogelijk	Mogelijk	Nadere toetsing
Houtopstanden	Geen	Geen	Geen

Tabel 6 Samenvatting effectbeoordeling en overtreding van Wet natuurbescherming (Wn). VR= Vogelrichtlijn, HR= Habitatrichtlijn, AS= Andere Soorten.

Soort/ soortgroep	Functie	Effecten tgv ingreep	Overtreding Wn	Vervolgstappen
Buizerd, sperwer, havik	Jaarrond beschermd nest	Geen	Nee	n.v.t.
Zwarte kraai, ekster, koolmees, pimpelmees, boomkruiper, grote bonte specht	Beschermd nest categorie 5	Geen	Nee	n.v.t.
Algemene broedvogels	Leefgebied, nesten	Geen	Nee	Werken buiten broedseizoen
Vleermuizen	Vliegroute, foerageergebied	Geen	Nee	n.v.t.
Eekhoorn	Leefgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Steenmarter	Leefgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Boommarter	Leefgebied, voortplantingsgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Das	Leefgebied	Mogelijk	Mogelijk	Controle voor start werkzaamheden
Zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm	Leefgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Alpenwatersalamander	Leefgebied, voortplantingsgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Algemene amfibieën	Leefgebied, voortplantingsgebied	Geen	Nee	n.v.t.
Vliegend hert	Leefgebied	Geen	Nee	n.v.t.

6 Conclusies en vervolgstappen

6.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Verdere toetsing aan Natura 2000 gebied 'Veluwe' is noodzakelijk. Deze toetsing wordt uitgevoerd in een separate rapportage.

NNN

De ingreep vindt plaats binnen Groen Ontwikkelingsgebied zonder doelstelling, verdere toetsing is niet noodzakelijk. De toegangsweg via waar de bezoekers de begraafplaats kunnen bereiken bevindt zich binnen het Gelders Natuurnetwerk. Voor deze toegangsweg is nadere toetsing noodzakelijk. Deze toetsing wordt uitgevoerd in een separate rapportage.

6.2 Vogels

Er worden geen vogels met jaarronde beschermde nesten in of rondom het plangebied verwacht die door de ingreep negatief beïnvloed worden. Aanwezigheid van algemene broedvogels kan echter niet worden uitgesloten. Mogelijk zijn er wel nesten van roofvogels aanwezig in het Rozendaalse bos direct naast het plangebied. Dit kan uitgesloten worden door een controle voorafgaand aan de werkzaamheden of door te werken buiten het broedseizoen.

Voor deze broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van de Wet natuurbescherming, artikel 3.1, lid 1 en 2. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

6.3 Vleermuizen

De ingreep leidt niet tot negatieve effecten op beschermde functies van vleermuizen mits er geen verlichting wordt geplaatst op het terrein.

6.4 Das

In het plangebied is een oude dassenburcht aanwezig waarbij geen sporen van recent gebruik zichtbaar zijn. Om verstoring door de ingreep en daaropvolgende gebruik name te voorkomen wordt aangeraden de volgende stappen te nemen:

- Monitoring gebruik dassenburcht door middel van wildcamera's;
- Realisatie buffer rondom dassenburcht om verstoring te voorkomen.

6.5 Samenvatting

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de overtredingen van de Wet natuurbeheer ten gevolge van de ingreep en welke vervolgstappen nodig zijn voordat met de ingreep/werkzaamheden begonnen kan worden.

Soort/ soortgroep	Overtreding van Wn	Vervolgstappen	Ontheffing aanvragen
Broedvogels	VR, art 3.1, lid 1 en 2	Werken buiten broedseizoen	Nee
Roofvogels	VR	Werken buiten broedseizoen; controle aanwezigheid nesten voorafgaand	Nee
Vleermuizen	HR	Geen vervolgstappen nodig mits er geen verlichting wordt geplaatst	Nee
Das	HR	Aangepaste werkwijze zoals beschreven in 6.4.	Nee

7 Literatuur en bronnen

7.1 Soortengroepen

Amfibieën, vissen en reptielen

- BIJ12, 2017, Kennisdocument Heikikker, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Kamsalamander, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Levendbarende hagedis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Poelkikker, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Rugstreeppad, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Zandhagedis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Grote modderkruiper, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- www.ravon.nl

Zoogdieren

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Rosse vleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Watervleermuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Bever, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Das, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017, Kennisdocument Noordse woelmuis, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Dietz, C., A. Kiefer, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. Alle soorten van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.
- Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.
- www.zoogdierverseniging.nl

Planten en vegetatie

- Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- www.floron.nl

Insecten en ongewervelden

- www.vlinderstichting.nl
- www.eis-nederland.nl

Vogels

- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Roek, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Steenuil, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Buizerd, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Kerkuil, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht
- www.sovon.nl

Methoden, databanken, wetgeving

- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen
- www.ndff-ecogrid.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.minez.nederlandsesoorten.nl/zoeken-naar-soort
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator.aspx
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.raadvanstate.nl/@115651/pas-mag/
- www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanpak-stikstof/toestemmingverlening-zonder-pas
- www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aanpak-stikstof/documenten/publicaties/2019/10/12/beslisboom-toestemmingverlening-stikstofdepositie-bij-nieuwe-activiteiten

Bijlage 1. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officiëlebeelden.digitaalzoeken.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant versturend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

1. beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
2. beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
3. beschermingsregime andere soorten.

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;

2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

3. Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout.

Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant. Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een

ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

Bijlage 2. Foto-impressie plangebied

Foto 1. Overzicht van de akker met de bosschage op de achtergrond.

Foto 2. Hekwerk langs de akker.

Foto 3. Opening voor fauna in het hekwerk rond de akker.

Foto 4. Ingang oude dassenburcht in strook bosschage op de akker.

Foto 5. Poel in de bosrand langs het plangebied.

Bijlage 3. Jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV heeft een lijst met vogelsoorten vastgesteld waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Nestplaatsen van de soorten van categorie 1-4 zijn jaarrond beschermd, voor soorten van categorie 5 is een inventarisatie gewenst. De provincies Overijssel, Gelderland en Limburg hebben een eigen lijst. De tabel met soorten staat op de volgende pagina.

Categorieën van ministerie van LNV	
Cat. 1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (Steenuil)
Cat. 2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (Roek, Gierzwaluw en Huismus)
Cat. 3	Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar en Slechtvalk)
Cat. 4	Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Sperwer, Wespandief en Zwarte wouw)
Cat. 5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (diverse soorten waaronder Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)
Categorieën provincie Overijssel	
Cat.1	Nesten die gedurende het broedseizoen in gebruik zijn als nest en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
Cat.2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Cat.3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Cat.4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Cat.5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen
Categorieën provincie Gelderland	
Cat. 4	Soorten waarvan de nesten als permanente verblijfplaats kwalificeren (jaarrond beschermde nesten).
Cat. 5	Soorten waarvan de nesten als permanente verblijfplaats kunnen kwalificeren indien geen c.q. onvoldoende alternatieve locaties aanwezig zijn (mogelijk jaarrond beschermde nesten).
Categorieën provincie Limburg	
Cat.1	Jaarrond gebruikte nesten. Deze soorten maken ook buiten het broedseizoen gebruik van de nestplaats
Cat.2	Zeer plaatstrouwe broedvogels of soorten die afhankelijk zijn van bebouwing Deze soorten broeden elk broedseizoen op dezelfde plaats en zijn daarin zeer conservatief. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Cat.3	Plaatstrouwe vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest omdat ze niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben. Of ze bouwen een nieuw nest op het oude nest van het voorgaande jaar en zijn extra kwetsbaar voor verstoring. Hier vallen ook roofvogels onder

	die zich sinds kort aan het vestigen zijn in de provincie waarvan de staat van instandhouding nog verre van gunstig van is.
Cat. 4	Zijn de nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat. Ze zijn dusdanig kwetsbaar dat de functionaliteit niet in het geding mag komen. Indien de omgeving van de bekende nestplaats vernietigd wordt moet worden bepaald of er voldoende functionaliteit behouden blijft.
Categorieën provincie Flevoland	
Cat. 1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Cat. 2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Cat. 3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Cat. 4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
Cat. 5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Cat. 5a	Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
Cat. 5b	Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Tabel 7 Vogelsoorten en de beschermingscategorieën van de nesten per provincie. In zwart de provincies die volgens de lijst van LNV werken, in rood provincies met een eigen lijst.

	LNV	Friesland	Groningen	Noord-Holland	Drenthe	Utrecht	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Overijssel	Gelderland	Limburg	Flevoland
Steenuil (<i>Athena noctua</i>)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	1
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2
Roek (<i>Corvus frugilegus</i>)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	1	2
Grote gele kwikstaart (<i>Motacilla cinerea</i>)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	1	1
Oehoe (<i>Bubo bubo</i>)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	1	5a
Ooievaar (<i>Ciconia ciconia</i>)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	5a
Slechtvalk (<i>Falco peregrinus</i>)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5a
Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5a
Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5a
Ransuil (<i>Asio otus</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5a
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5a
Zwarte wouw (<i>Milvus migrans</i>)	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	5a
Blauwe reiger (<i>Ardea cinerea</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5b
Boerenwaluw (<i>Hirundo rustica</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	2	3
Bonte vliegenvanger (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Boomklever (<i>Sitta europaea</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Boomkruiper (<i>Certhia brachydactyla</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Bosuil (<i>Strix aluco</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	2	4
Brilduiker (<i>Bucephala clangula</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Draaihals (<i>Jynx torquilla</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5b
Eidereend (<i>Somateria mollissima</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Ekster (<i>Pica pica</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Gekraagde roodstaart (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Glanskop (<i>Parus palustris</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Gauwe vliegenvanger (<i>Muscicapa striata</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Groene specht (<i>Picus viridis</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5b
Grote bonte specht (<i>Dendrocopos major</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5b
Hop (<i>Upupa epops</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Huiswaluw (<i>Delichon urbicum</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	5	2	5b
IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5b
Kleine bonte specht (<i>Dryobates minor</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5b
Kleine vliegenvanger (<i>Ficedula parva</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Koolmees (<i>Parus major</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Kortsnavelboomkruiper (<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Oeverwaluw (<i>Riparia riparia</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5b
Pimpelmees (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		

	LNV	Friesland	Groningen	Noord-Holland	Drenthe	Utrecht	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Overijssel	Gelderland	Limburg	Flevoland
Raaf (<i>Corvus corax</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	3	5a
Ruigpootuil (<i>Aegolius funereus</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5b
Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5b
Torenvalk (<i>Falco tinnunculus</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	3	3
Zeearend (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5		5a
Zwarte kraai (<i>Corvus corone</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5		5		
Zwarte mees (<i>Periparus ater</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Zwarte roodstaart (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	4	5b
Bijeneter (<i>Merops apiaster</i>)												4	
Gauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)												4	
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)										5		4	
Kramsvogel (<i>Turdus pilaris</i>)												4	
Kwartelkoning (<i>Crex crex</i>)												4	
Middelste bonte specht (<i>Dendrocoptes medius</i>)										5			5b
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)												4	
Ringmus (<i>Passer montanus</i>)										5		4	
Rode wouw (<i>Milvus milvus</i>)												3	5a
Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)												4	
Spotvogel (<i>Hippolais icterina</i>)												4	
Tureluur (<i>Tringa totanus</i>)										5			
Veldleeuwerik (<i>Alauda arvensis</i>)										5			
Visdief (<i>Sterna hirundo</i>)												4	
Wulp (<i>Numenius arquata</i>)										5		4	
Zomertortel (<i>Streptopelia turtur</i>)										5		4	

Bijlage 4. Vrijgestelde soorten per provincie

	Wnb	Friesland	Groningen	N-Holland	Flevoland	Overijssel	Drenthe	Gelderland	Utrecht	Z-Holland	Zeeland	N-Brabant	Limburg
Zoogdieren	Aardmuis												
	Bosmuis (1)												
	Bunzing												
	Dwergmuis												
	Dwergspitsmuis												
	Eekhoorn												2
	Egel												
	Gewone bosspitsmuis												
	Haas												
	Hermelijn												
	Huisspitsmuis (1)												
	Konijn												
	Molmuis												
	Ondergrondse woelmuis												
	Ree												
	Rosse woelmuis												
	Steenmarter			9								7	3
	Tweekleurige bosspitsmuis												
	Veldmuis (1)												
	Vos												
Reptielen- Amfibieën	Wezel												
	Wild zwijn												
	Woelrat											8	
	Bastaardkikker												
	Bruine kikker												
	Gewone pad												
	Kleine watersalamander												
	Meerkikker												
	Hazelworm												4
	Levendbarende hagedis												5

- Groen = vrijgesteld voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1
- Lichtgroen = vrijgesteld voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1 met uitzondering van het opzettelijk doden
- Oranje = niet vrijgesteld
- Geel = vrijgesteld met voorwaarden

1. En alg vrijstelling in/op gebouwen (Wnb art 3.10 lid 3)
2. Vrijgesteld in de periode maart-april en juli t/m november voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1.
3. Vrijgesteld in periode 15 augustus t/m februari voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1.
4. Vrijgesteld in periode juli t/m september voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1.
5. Vrijgesteld in periode 15 augustus t/m 15 oktober voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1.
6. Vrijgesteld in periode 1 juli t/m 29 februari
Vrijstelling geldt voor binnen de bebouwde kom en alleen op grond van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd
7. soortbeheerplan voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1. met uitzondering van het opzettelijk doden.
Vrijstelling uitsluitend met gebruik van de toegestane middelen, op percelen waar teelt van appels en peren plaatsvindt
8. voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1. met uitzondering van het opzettelijk doden.
Vrijstelling uitsluitend met gebruik van de toegestane middelen, op percelen waar teelt van appels en peren plaatsvindt
9. voor alle verbodsbepalingen in Wnb Art. 3.10 lid 1.

Bijlage 5. Stappenplan gebiedsbescherming

Regelink
Ecologie & Landschap

Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming in het kader van gebiedsbescherming

Doorlooptijd per stap

1 Ecologische quickscan/Voortoets

1 mnd

Ligt het plangebied in of werken de effecten van de ingreep (mogelijk) door op een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument?

JA

2 Verstorings- en verslechteringstoets

2 mnd

Is er een kans op negatieve effecten op de kwaliteit van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument?

JA

Zijn de negatieve effecten (mogelijk) significant?

JA

3 Passende beoordeling

2 mnd

Blijven de negatieve effecten significant na het nemen van mitigerende maatregelen?

JA

4 Toetsing aan ADC-criteria

1 mnd

Voldoet de ingreep aan de criteria voor Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compensatie?

JA

5 Vergunningaanvraag

3 mnd (sterk afhankelijk van doorlooptijd bij bevoegd gezag)

Vergunning wordt verleend onder voorschrift en beperkingen.

NEE U kunt de geplande werkzaamheden uitvoeren zonder overtreding van de Wet natuurbescherming.

NEE U kunt de geplande werkzaamheden uitvoeren zonder overtreding van de Wet natuurbescherming. Er wordt geadviseerd om de toetsing voor te leggen aan het Bevoegd Gezag.

NEE Ga door naar stap 5.

NEE Ga door naar stap 5.

NEE Project kan geen doorgang vinden.

Voor meer informatie: www.regelink.nl

Bijlage 6. Stappenplan soortenbescherming

Regelink
Ecologie & Landschap

Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming in het kader van soortbescherming

Doorlooptijd per stap

1 Ecologische quickscan

1 mnd

Kunnen er beschermde soorten aanwezig zijn waarop een negatief effect door de ingreep niet is uit te sluiten?

JA

2 Soortgericht onderzoek

1-13 mnd

Zijn er daadwerkelijk beschermde soorten aanwezig?

JA

3 Mitigatie- en/of compensatieplan

1 mnd (uitvoering kan tot een jaar duren)

Blijven ondanks mitigerende maatregelen negatieve effecten aanwezig?

JA

4 Ontheffing aanvragen

3 mnd (sterk afhankelijk van Bevoegd Gezag)

In sommige situaties geeft het Bevoegd Gezag een ontheffing af. Kan ecologische begeleiding bijdragen aan het verzachten van effecten?

JA

5 Ecologische begeleiding bij uitvoering werkzaamheden

afhankelijk van uitvoering

Met ecologische begeleiding kunnen effecten voorkomen of verzacht worden.

NEE U kunt de geplande werkzaamheden uitvoeren.
Soms zijn wijzigingen in het plan of de uitvoering noodzakelijk.

NEE U kunt de geplande werkzaamheden uitvoeren.

NEE Op basis van het mitigatieplan dienen door de initiatiefnemer maatregelen getroffen te worden om effecten te vermijden. Wijzigingen in het plan of uitvoering zijn noodzakelijk. In sommige gevallen dient ook ecologische begeleiding plaats te vinden. Direct door naar stap 5.

NEE Indien Bevoegd Gezag een ontheffing verleent, kunt u de geplande werkzaamheden uitvoeren.

Voor meer informatie: www.regelink.nl